

Шевченкове слово — з серця до серця

1. Вступна частина

На сцені ведучі (із запаленими свічками в руках).

Ведуча (з теплою):

Шановна громадо, сьогодні ми запрошуємо вас до душевної розмови. Ми згадаємо людину, яка своїм словом лікує рани, надихає і нагадує, хто ми є. Це наш Тарас Григорович Шевченко.

Ведучий (з паузами, проникливо):

Його слово звучить так, ніби воно написане для кожного з нас. Воно закликає любити Україну, оберігати її і берегти в серці.

Ведуча:

Сьогодні ми торкнемося його поезії, мелодій, думок... Відчуймо Шевченка всією душею.

2. Музична композиція

На сцену виходить місцевий ансамбль або солістка.

Виконують зворушливу пісню на слова Шевченка, "Зоре моя вечірняя".

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.

Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.

Як широка сокорина
Віти розпустила...
А над самою водою
Верба похилилась;

Аж по воді розіслала
Зелені віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.

3. Літературно-музична композиція "Думи Кобзаря"

Сцена: "Думи мої, думи мої"

Сценічне оформлення:

- Напівтемрява, у центрі сцени стоїть жінка у білій вишиванці. Вона тримає в руках свічку, що горить.
- Ліворуч — чоловік у чумарці, в руках у нього книга. На задньому фоні — зображення нічного неба зі сріблястими зорями.
- Музика: Легка інструментальна мелодія (бандура або скрипка).

Жінка 1 (із теплою, задумливо дивлячись на свічку):

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?

(Вона робить крок уперед, зупиняється і дивиться вдалечінь.)

Жінка 1 (із легким жалем, але спокійно):

Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?..

(Світло змінюється, акцент переходить на чоловіка. Він робить крок уперед, зупиняється біля столу з відкритою книгою.)

Чоловік (з проникливістю, наче говорить до залу):

Бо ж не судилось їм мовчати.
Бо кожне слово — як жало,
Що правду коле й вогнем обпікає.
Вони — не пісок, що розвіється,
Вони — голос серця,
Що зливаються з землею.

(Він замислено повертає голову до жінки, мовчить кілька секунд, слухаючи мелодію.)

Жінка 1 (тихо, із сумною посмішкою):

Тарасе, твої думи — як птахи,
Що летять над землею.
Їм судилося жити...

Чоловік (підхоплює, з теплом):

...І торкатися серцець.
Тихо, але незламно.

Музика: Мелодія стає глибшою, додається легкий звук скрипки.

(Світло знову розсіюється, зображення нічного неба на задньому фоні змінюється на пейзаж із полем і хатами. Жінка і чоловік виходять на передній план.)

Закінчення сцени:

Жінка 1 (урочисто, піднімаючи свічку):

Думи твої — це наша пам'ять,
Наша сила і наша правда.

Чоловік (з проникливістю):

Твої слова — як коріння,
Що міцно тримають нас на цій землі.

Сцена: "Розрита могила"

Сценічне оформлення:

- **Фон:** На екрані — степ із розритою могилою, приглушене світло, що підкреслює глибокий драматизм сцени. Небо похмуре, вітер "голосячи" про забуття.
- **На сцені:** Жінка в темній хустці стоїть біля символічної могили (прикритий шматок землі, рушники поруч). У руках — хустка, яку вона нервово стискає.
- **Музика:** Тужливий мелодійний супровід на бандурі або скрипці.

Хід сцени

(Жінка 2 робить кілька кроків уперед, зупиняється біля могили. Вона нахилиється, торкаючись землі рукою.)

Жінка 2 (з боєм, тихо):

Що на сторожі коло них
Поставлю слова...

(Пауза. Вона піднімає погляд у далечінь, мовби звертаючись до невидимого співрозмовника.)

Жінка 2 (голос стає трохи сильнішим, зі сльозою в голосі):

Ой, слова, слова,
Богом дані,
Людям добрим на добро,
А недобрим — на горе.

(Музика стає трохи гучнішою, додається легкий звук вітру.)

(Жінка повільно встає, піднімаючи руку в жесті заклику.)

Жінка 2 (із рішучістю, майже кричучи):

Слова — це біль, це правда,
Що розриває серця,
Це голос тих, хто вже не може кричати.

(Вона відступає на крок, оглядає могилу з сумом, наче бачить увесь біль поколінь.)

Жінка 2 (з тугою):

Ой, степ широкий... Як же болить твоє мовчання.
Це мовчання відлунює в кожному серці,
Кличе, зветься, будить.

Фон і дії:

- **На екрані:** Пейзаж змінюється — від степу з могилою до сцени бою, фігур людей у тіні, символізуючи жертв історії.
- **Світло:** Повільне затемнення, залишаючи акцент на жінці.

(Жінка знову опускається біля могили, прикладаючи руку до грудей.)

Закінчення сцени:

(Задній фон починає змінюватися на світанок.)

Жінка 2 (тихо, але з надією):

Нехай слова проростуть...
Стануть правдою,
Що буде жити і пробуджувати.

Сцена: "Мені однаково, чи буду..."

Сценічне оформлення:

- **Фон:** На екрані — зимовий пейзаж: засніжений степ, самотнє дерево, вітер, що жене сніг по землі.
- **На сцені:** Чоловік стоїть у центрі сцени, одягнений у довгу чумарку, у руках тримає зім'яту шапку. Його погляд спрямований униз, наче він поринув у роздуми.
- Праворуч від нього — жінка в темній хустці, її руки складені на грудях, наче вона в молитві.
- **Музика:** Тужливий перелив на бандурі (тихо звучить на задньому плані).

Хід сцени

1. Чоловік починає читати (2 хвилини)

(Чоловік повільно піднімає голову і говорить, його голос звучить проникливо, наче він звертається до невидимого слухача.)

Чоловік (урочисто):

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині...

(Він робить кілька кроків уперед, стискає шапку в руках, дивиться в далечінь.)

Чоловік (із боєм, трохи гучніше):

Однаковісінько мені,
В неволі виріс між чужими,
І, неоплаканий своїми,
В неволі, плачучи, умру.

2. Жінка підхоплює (2 хвилини)

(Жінка повільно робить крок до чоловіка, її голос тремтить, у ньому чути біль і надію водночас.)

Жінка 1 (із сумом):

Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її окрадену збудять...

(Вона простягає руки вперед, наче хоче зупинити когось невидимого.)

Жінка 1 (гучніше, із відчаєм):

Ох, не однаково мені!

(Вона опускає руки, її погляд спрямований у землю, і голос стихає.)

(Музика на бандурі стає трохи гучнішою, мелодія тужлива, нагнітає емоційність сцени.)

Чоловік (тихо, звертаючись до жінки):

Ти плачеш, сестро? Але чому?
Ти ж знаєш, що слова мають силу,

І наша правда не зникне, поки є ті,
Хто вірить у неї.

Жінка 1 (із тремтінням у голосі, дивлячись на нього):

Я плачу за Україну... За її людей...
Бо їхня байдужість може стати її загибеллю.

(Чоловік піднімає руку в жесті протесту, його голос стає гучним, урочистим.)

Чоловік:

Але слово живе! І воно буде голосом тих,
Хто не може мовчати.
Це слово стане зброєю,
Що розіб'є кайдани!

(Жінка киває йому, її обличчя змінюється, на ньому з'являється проблиск надії.)

Жінка 1 (спокійно, але твердо):

Нехай ці слова звучать у серцях кожного,
Хто живе на цій землі...

(На екрані з'являється світанок над Україною, символізуючи надію. Музика на бандурі стає світлішою, м'якою.)
Чоловік і жінка повільно залишають сцену, повертаючись до пейзажу, що змінюється на образ України без кайданів.)

Вірш "Сон" (уривок)

Жінка 2 (спокійно, ніби роздумуючи):

Село! І серце одпочине:
Село на нашій Україні —
Неначе писанка: село
Зелена річка поросла,
Цвітуть сади, біліють хати...

Чоловік (з тугою):

А там, де небо, і село!
Село неначе погоріло,
Неначе люди подуріли,
Німі на панщину ідуть
І діточок своїх ведуть!

Фон: Зображення українського села: мальовниче, але поступово затемнене,
символізуючи біль кріпаччини.

Жінка 1 (із силою в голосі):

Борітеся — поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля свята!

Жінка 2 (м'яко, але натхненно):

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люди на землі.

Чоловік (урочисто, звертаючись до залу):

Ось такі думи залишив нам Кобзар. Вони лунають і сьогодні, зворушуючи наші серця,
сповнюючи нас надією.

На екрані: Портрет Шевченка та пейзажі України.

Світло: Поступове затемнення, залишаючи лише портрет і запалену свічку в центрі сцени.

4. Театралізований етюд "Тарас і його Україна"

Сценічне оформлення:

- **На сцені:** Дерево (символ рідної землі), прикрашене рушниками.
- **Портрет Тараса Шевченка** в центрі, поруч — свічка.
- **Задній фон:** На мультимедійному екрані — краєвиди України: золоті поля, синє небо, старі хати.
- **Атрибутика:** Лавка, дрова, глечики, вузлик — селянські атрибути.

Дійові особи:

- **Тарас Шевченко** (дорослий чоловік у чумарці, з невеликою книжкою в руках).
- **Україна** (молода дівчина у білій вишиванці, із вінком на голові, символізує рідну землю).
- **Селянин** (чоловік середнього віку, в простому одязі).
- **Селянка** (жінка у хустці, з кошиком).

Сюжет і діалоги:

Музика: Легка інструментальна мелодія, зображення поля і неба на екрані.

На сцену виходить Тарас, зупиняється біля дерева, задумливо дивиться вдалечінь.

Тарас (сам до себе, з болем):

Як тяжко дивитися на цю землю, що спить у кайданах... Як плаче мати-Україна, забута дітьми своїми...

(З'являється Україна, лагідно підходить до Тараса.)

Діалог між Тарасом і Україною

Україна (з теплом):

Чому сумний, мій сину? Чому болить твоє серце?

Тарас (з гіркотою):

Як я можу бути спокійним, коли ти, моя рідна земле, в путах? Твої діти — в неволі, пани гноблять народ... Чи ж не болить це тобі?

Україна (сумно):

Болих... Але я живу надією, що знайдуться ті, хто зможе мене врятувати. Чи не ти той, хто підніме мій народ?

Тарас (з натхненням):

Я лише голос, що будить серця. Але моє слово летітиме, мов крила, до кожної оселі. Я буду кричати про твою правду, про твою біль...

(На сцену виходять селянин і селянка. Вони несуть кошик із хлібом, дрова. Зупиняються біля дерева.)

Селянин (до Тараса):

Доброго дня, пане. Ви знову тут сидите, думаєте?

Тарас (усміхаючись):

Думаю... А що, мій друже, ти скажеш про нашу землю?

Селянин (з сумом):

Що я можу сказати? Тяжка доля у нас... Але працюємо, тримаємось.

Селянка (з надією):

Але є слово, є правда. Ми чуємо ваші вірші, пане Тарасе. Вони гріють наші серця.

(Україна простягає руки до Тараса, у голосі її звучить сила.)

Україна:

Тарасе, твоє слово буде моєю зброєю. Пиши, кричи, пробуджуй! Твої думи — це вогонь, що знищить пітьму!

Тарас (урочисто):

Я дав клятву, що слово моє звучатиме, поки б'ється моє серце. Я бачу майбутнє: оновлену землю, вільний народ.

Селянин (до України):

Ми збережемо твій дух, наша мати-Україно. Ми навчитимемо своїх дітей шанувати слово Кобзаря.

Селянка (до Тараса):

Пишіть, пане Тарасе. Ми молимося за вас і за наше майбутнє.

(Тарас кладе руку на серце, дивиться вдалечінь.)

Тарас (з натхненням):

Я вірю, що ми поборемо. Ми станемо єдиними. І на оновленій землі не буде місця для кайданів.

(Селяни і Україна відходять убік, залишаючи Тараса на сцені одного. Він дивиться на портрет Шевченка, символічно торкаючись книги "Кобзар".)

Музика: Урочиста мелодія (бандура або оркестровий супровід).

На екрані: Пейзаж України, слова Шевченка:

"Борітеся — поборете! Вам Бог помагає!"

Тарас (з натхненням, до залу):

Нехай моє слово летить до вас, друзі! Бережіть Україну!

(Поступово світло згасає, залишаючи освітленим лише портрет Шевченка і свічку.)

5. Пісні на вірші Кобзаря**Ведучий (з теплом):**

Тарас Шевченко не лише поет, а й джерело натхнення для музикантів. Його вірші стали основою для багатьох пісень, які передають дух його творчості. Сьогодні ми хочемо, щоб ви почули, як його слово звучить у музиці.

Ведучий (з проникливістю):

Шевченко бачив у бандуристах не лише музикантів, а й народних пророків. Їхня пісня — це голос історії, пам'ять про боротьбу за волю, роздуми про життя.

Бандурист, як орел, ширяє над долями, нагадуючи, хто ми є і звідки наше коріння.

Для вас звучить пісня **"Бандуристе орле сизий"**.

Бандуристе, орле сизий!

Добре тобі, брате:

Маєш крила, маєш силу, |

Є коли літати. | (2)

Тепер летиш в Україну —

Тебе виглядають.

Полетів би за тобою, |

Та хто привітає. | (2)

Там повіє буйнесенький,

Як брат, заговорить;

Там в широких полі воля; |

Там синєє море! | (2)

Полетів би, послухав би,

Заплакав би з ними...

Та ба, доля приборкала |

Меж людьми чужими. | (2)

Ведуча (із теплом):

"Думи мої, думи мої..." — ці слова, наче шепіт самого серця Кобзаря. У них — його рани і мрії, його біль за долю України і її майбутнє.

Ця пісня торкається кожного, хто хоч раз задумувався про любов до рідної землі.

Нехай ці думи звучать сьогодні і в наших серцях.

"Думи мої, думи мої..."

Думи мої, думи мої,

Лихо мені з вами!

Нащо стали на папері

Сумними рядами?..

Чом вас вітер не розвіяв

В степу, як пилину?

Чом вас лихо не приспало,

Як свою дитину?..

Думи мої, думи мої,

Квіти мої, діти!

Виростав вас, доглядав вас, —

Де ж мені вас діти!..

В Україну ідіть, діти,

В нашу Україну,

Попідтинню сиротами,

А я – тут загину.
В Україну ідять, діти,
В нашу Україну,
Попідтинню сиротами,
А я – тут загину.

Там знайдете щире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щиру правду,
А ще, може, й славу...
Привітай же, моя ненько,
Моя Україно,
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.
Думи мої, думи мої,

6. Завершальна частина

Ведучий (з натхненням):

Слово Тараса Шевченка — це незгасне джерело сили, любові та надії. Воно завжди нагадує нам, що ми — нащадки великої культури, носії гордої історії. Його поезія — це голос нашого народу, який вічно звучатиме в серцях усіх, хто любить свою Батьківщину.

Ведуча (із теплотою):

Тарас Шевченко навчав нас бути вірними своїй землі, мріяти про краще майбутнє і берегти правду. Нехай його слово лунає завжди, передаючи нашій землі віру, надію і любов.

Пісня: "Рече та стогне Дніпр широкий"

3. Заключне слово

Ведуча (урочисто):

Слово Кобзаря буде жити, поки жива Україна! Воно надихає нас сьогодні і завжди буде тим вогнем, що зігріває душу.

Ведучий (з пафосом):

Друзі, нехай ця пісня, як і голос Шевченка, лунає через віки, нагадуючи, хто ми є. Пам'ятаймо його заповіт і передаваймо його слово нашим дітям і внукам.

Символічне "коло єднання":

- **Ведучий:**
"Запрошуємо всіх стати до нашого символічного кола єднання. Запалімо свічки на честь нашого великого Кобзаря, на честь України, яку він так любив."
- **Учасники заходу** виходять на сцену і запалюють свічки, передаючи їх глядачам. Усі формують велике коло по залу.
- **Фон:** Легка інструментальна мелодія (на бандурі або скрипці)
- **Світло:** Тьмяне, акцент на свічках і портреті Шевченка.

Фінал:

Усі учасники та глядачі разом виконують "Заповіт" тримаючи запалені свічки.

ЗАПОВІТ

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій.

Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.

Поховайте та вставляйте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.

І мене в сем'ї великій,
В сем'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

Музика: Завершальна мелодія, поступове згасання звуку і світла.